

Výroční zpráva českého Memorialu (2020)

Obsah

Úvodní slovo	3
O Memorialu Česká republika	4
Oficiální členové Memorialu Česká republika	5
Souhrn naší činnosti v roce 2020	6

Úvodní slovo

Rok 2020 byl rokem dramatickým. Pro Memorial i pro celou společnost jak v Rusku, tak i v České republice. Ruský historik a hlava Memorialu v Karélii Jurij Dmitrijev byl přes obrovskou celosvětovou podpůrnou kampaň odsouzen k 13 letům trestanecké kolonie, koncem roku v Rusku výrazně zesílil tlak státních struktur proti nezávislým organizacím a především nás všechny po celém světě zasáhla pandemie covidu. Přesto celá síť poboček Memorialu jak v Rusku, tak v Evropě (v letošním roce do naší rodiny přibyl také Memorial ve Francii) dál úspěšně vyvíjela činnost, spouštěla nové projekty, dařilo se jí nadále přitahovat zájem veřejnosti k tématům sovětských represí i lidských práv.

Pandemie covidu a znemožnění osobních setkání v rámci celé sítě Memorialu však paradoxně vedla možná k většímu propojení alespoň v online světě. Jednotlivé pobočky Memorialu spolu začaly více komunikovat a vzájemně sdílet své novinky. I v České republice jsme se k tomuto trendu připojili - spustili jsme nový web a mnoho informací také sdílíme na sociálních sítích. Naším prvořadým úkolem je informovat českou veřejnost o dění v ruských pobočkách Memorialu a propojovat ruské kolegy s těmi českými. Věříme, že rok 2020 byl v tomto směru přes všechny jeho negativní stránky úspěšným.

Štěpán Černoušek

O Memorialu Česká republika

Oficiální název: Mezinárodní historicko-vzdělávací, dobročinná a lidskoprávní společnost Memorial - pobočka Česká republika, z.s.

Zkrácený název: Memorial Česká republika // český Memorial

Sídlo: Pod Harfou 938/38, Vysočany, 190 00 Praha 9, Czechia

IČ: 04924037

Memorial Česká republika je pobočkou Mezinárodní historicko-vzdělávací, dobročinné a lidskoprávní společnosti Memorial (Mezinárodní Memorial) se sídlem v Moskvě. Jeho úkolem je v první řadě být nápomocen mateřské organizaci ve vztahu k české veřejnosti i v mezinárodním kontextu. S Mezinárodním Memorialem sdílí především zájem o výzkum sovětského, respektive komunistického represivního systému a jeho současnou reflexi. Memorial Česká republika propojuje ruské partnery s těmi českými a naopak zprostředkovává pro české zájemce kontakt a informace o mateřské organizaci a její činnosti.

Poznámka:

Memorial Česká republika nevede účetnictví a nehošpodaří s žádnými finančními prostředky. V případě zájmu zprostředkuje přímou finanční podporu mateřské organizaci Mezinárodní Memorial.

Oficiální členové Memorialu Česká republika

(k lednu 2021):

- Štěpán Černoušek, předseda Memorialu Česká republika, ředitel organizace *Gulag.cz*
- Daniela Kolenovská, ředitelka Katedry ruských a východoevropských studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy
- Nela Laryšová, právnička, zaměstnankyně *EU-Russia Civil Society Forum*
- Jakub Múčka, doktorand Ústavu filozofie a religionistiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, ředitel organizace Atlas od Today's World
- Alexandra Skorvid, magistra ukrajinské filologie, zaměstnankyně spolku *Gulag.cz*
- Olga Storozheva, socioložka, magistra východoevropských studií
- Igor Suvorov, ředitel projektu *IntegrON*

Naše stálé dobrovolnice

- Natálie Vaidišová
- Klára Trávníčková
- Lucie Poian
- Naděžda Nicelnikova
- Kamilya Filipčenko

Souhrn naší činnosti v roce 2020

Jak už bylo zmíněno v úvodním slově, roku 2020 se toho v českém Memorialu dělo skutečně mnoho. Níže najdete přehled zásadních událostí a iniciativ, kterých jsme se účastnili. Z dlouhodobých plánů a projektů jsme se soustředili hlavně na to, abychom informovali českou veřejnost o činnosti historika Jurije Dmitrijeva. Všechny novinky a odvolání Správní rady Mezinárodního Memorialu z těchto důvodů operativně překládáme a zveřejňujeme na naší webové stránce a taky na našem Facebooku.

- ❖ V únoru k nám přijeli představitelé ruských Memoriálů Jan Račinskij, Robert Latypov, Dmitrij Pritykin a Taťana Kursina z memoriálního centra historie politických represí *Perm-36*.
 - 10. února se ve Skautském institutu v Praze uskutečnila událost pod názvem *Sovětské dědictví Ruska*. Z české strany se besedy účastnili Štěpán Černouček a Daniela Kolenovská.

(foto: Kristýna Sluková)

- ❖ Uprostřed července založil český Memorial vlastní [webové stránky](#). Většinou tu publikujeme zprávy současně česky i rusky.
 - Do konce prosince 2020 bylo v oddíle *Novinky* publikováno 35 článků, 18 z nich tvoří překlady novinek a zpráv ze stránek ruských Memoriálů. Druhá polovina příspěvků jsou zprávy různým způsobem svázané s Českem: informace o proběhlých událostech, rozhovory v češtině, texty proslovů atd.
 - Všechny texty věnované Juriji Dmitrijevi jsou pro přehlednost seskupené v samostatné sekci *Případ Jurije Dmitrijeva* a jsou seřazeny chronologicky.

(foto: screenshot ze stránky memorial-czechia.cz)

-
- ❖ 20. července vyšel v časopise *Respekt* [článek](#) Daniely Kolenovské a Štěpána Černouška věnující se činnosti Jurije Dmitrijeva a otázce historické paměti v současném Rusku.

POJĎME VĚŘIT LEGENDĚ. JAK KREML MANIPULUJE RUSKÉ DĚJINY

Putin prosazuje systém, jenž vychovává obyvatelstvo k patriotismu
a nepřipouští pochyby o sovětské epoše

Lidé, nezabíjejte se! Nápís na pamětním místě v Sandarmochu • Autor: Alexandr Solo, Creative Commons CC-BY-NC-ND

Štěpán Černoušek, Daniela Kolenovská

(foto: screenshot ze stránky [respekt.cz](https://www.respekt.cz))

❖ 5. srpna jsme se účastnili **Dne paměti obětí politických represí v Sandarmochu.**

- Tato akce se uskutečnila na pražské Letné, na místě, kde se dříve nacházel památník Josifa Stalina; akci zorganizovala studentka Anna Belova. Štěpán Černoušek pronesl úvodní slovo a potom účastníci přečetli jména Čechů, Ukrajinců a Bělorusů popravených v letech 1937-1938 v Sandarmochu. Účastníci akce také vyjádřili solidaritu s historikem Jurijem Dmitrijevem.

(foto: Semen Kulikov)

-
- ❖ 1. října organizace *Post Bellum*, *Gulag.cz*, *PolitičtíVězni.cz* a český Memorial zveřejnily **společné vyjádření, v němž vyjádřili svoji podporu Dmitrijevi.**

- S textem výzvy se můžete v [češtině](#) i [ruštině](#) seznámit na našich stránkách.

Podporujeme vězněného historika Jurije Dmitrijeva

01. říjen 2020

Společné prohlášení organizací Post Bellum (projekt Paměť národa), Gulag.cz, české pobočky Memorialu a Političtí vězni.cz

Jsme ořeseni rozhodnutím odvolacího soudu v Petrozavodsku na severozápadě Ruska, který zpřisnil trest historikovi Juriji Dmitrijevi na 13 let trestanecké kolonie se zpřisněným režimem. Nesmírně si práce tohoto odborníka vážíme. Patří k těm nemnoha dosud nezastrašeným historikům, kteří navzdory „putinovskému“ režimu dál odhalovali temné chvíle ruské historie a místa spjatá s komunistickými zločiny v době Sovětského svazu. Ponižující obvinění z kriminálních činů

(foto: screenshot ze stránek memorial-czechia.cz)

❖ 29. října jsme se **zúčastnili akce *Navrácení jmen***.

- Akce se poprvé uskutečnila online a setkala se s neuvěřitelným úspěchem: zúčastnilo se jí více než 60 lidí (což je několikrát větší počet účastníků, než když akce během minulých ročníků probíhala naživo v Praze). Každý zájemce sám natočil video, v němž přečetl jméno a krátký medailonek jednoho z popravených Čechoslováků v SSSR a umístil do na stránku [události na Facebooku](#).

(foto: úvodní obrázek události *Navrácení jmen* na Facebooku)

-
- ❖ V listopadu roku 2020 vyšlo **krátké informační [video](#)** o případě Dmitrijeva v češtině (ve spolupráci s organizací *Gulag.cz*)

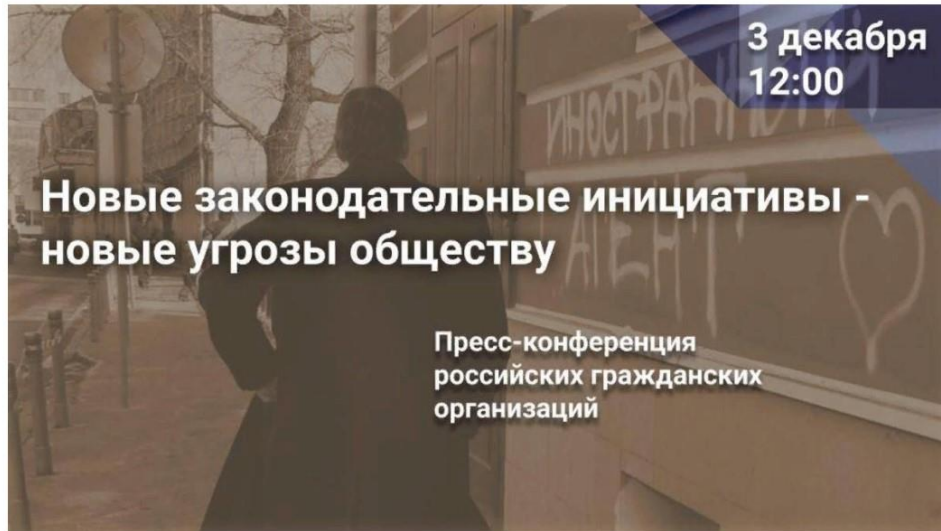
(foto: screenshot z videa)

-
- ❖ 14. listopadu se konal **online seminář pro ruské učitele dějepisu**. Akci organizovaly Mezinárodní Memorial, Představenstvo EU v Rusku, český Memorial, a rovněž česká vzdělávací společnost *Scio*.
 - Seminář byl věnován problematice rusko-českých (i sovětsko-československých) vztahů a metodikám výuky dějepisu v současném Česku a Rusku. Vstupní přednášku vedla Daniela Kolenovská, praktickou část semináře potom Andrej Novik z organizace *Scio*. Celý seminář moderovala Aleksandra Skorvid.
 - O tématech tohoto semináře vyšel potom na portálu Colta.ru [rozhovor](#) s Danielou Kolenovskou.
-

- ❖ Na začátku prosince jsme zveřejnili [tiskovou zprávu s informací o ruském zákoně o „zahraničních agentech“ a nových úpravách zákonů](#) v ruské Státní dumě navržených v listopadu 2020.
 - 3. prosince Mezinárodní Memorial a Lidskoprávní centrum Memorial ve spolupráci s Moskevskou Helsinskou skupinou a fondem *Veřejný verdikt* organizovaly konferenci ruských neziskových organizací, kde podrobně promluvily o novinkách i o tom, co hrozí po jejich zavedení.
 - Cílem naší tiskové zprávy bylo informovat českou veřejnost jak o nových úpravách zákonů v ruském zákonodárství, tak i o úrovni nátlaku, kterému se nadále podřizují nezávislé občanské organizace v Rusku.

Nevládním organizacím v Rusku hrozí definitivní zánik

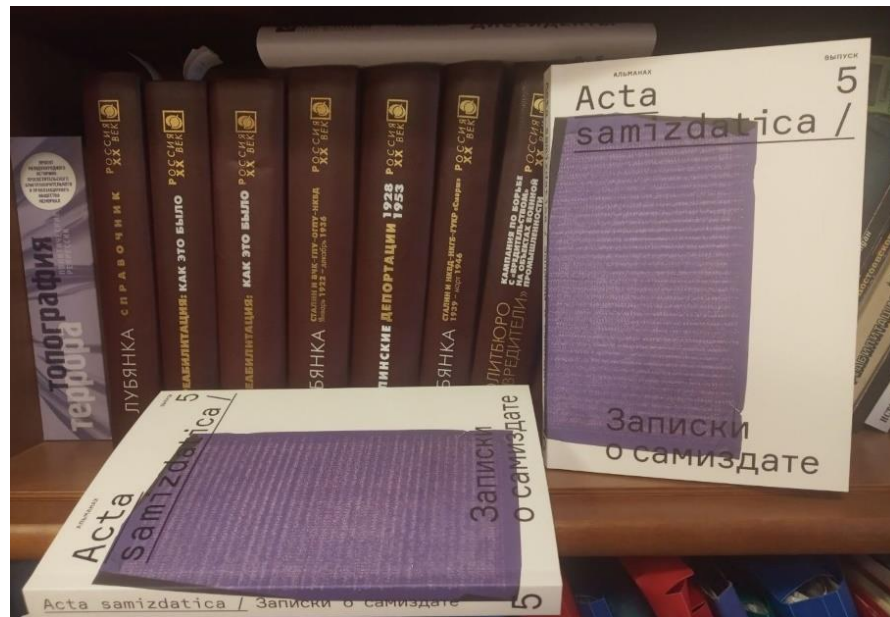
03. prosinec 2020 | Zdroj: Český Memorial

Tisková zpráva a pozvánka na tiskovou konferenci sdružení Memorial, 3. 12. 2020

(foto: screenshot internetové stránky memorial-czechia.cz)

- ❖ Na konci prosince byl v Rusku opublikován pátý sborník almanachu *Acta Samizdatica/Poznámky o samizdatu*. Publikaci otevírá článek **Daniely Kolenovské**, věnovaný sovětskému disidentovi **Andrejovi Almarikovi** a přijetí jeho osobnosti a tvorby československými disidenty.

(foto: Mezinárodní Memorial)